

הלכות קריאת שמע סימן סה

סה הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור קוראין קריאת שמע, או שהפסיק בשעת הקריאה, וכו' ג' סעיפים:

א * קראת סרוגין, דהינו שהתחיל לקרות והפסיק, בין בשתיקה (א) * בין בדבור, ויחזור ויגמרה, אפלו (ב) ששה כדי לגמור את פלה יצא, אפלו היה ההפסק מחמת אנס: הגה (ב) ויש אומרים דאם היה (ג) אנוס והפסיק (ג) כדי לגמור את פלה (ד) * חזור

א ברכות כ"ד לדעת הר"ף ותוס' פ"ס

באר היטב

(ב) ששה. ולכתחלה אסור להפסיק לשהות אפלו בברכות ק"ש, וע"ל ר"ס נ"ג, מיהו לענות קדיש וקרישה מטר לשהות אפלו כדי לגמור פלה ע' סי' ס"ו סעיף ט מ"א: (ג) אנוס. משמע דאפלו באנס לטטים או אנס חזור לראש וכ"כ בתשובת מהר"ם מינ"ץ סי' פה. אבל הב"כ כ' דוקא ששהיה או המקום אינו ראוי לקרות בו הוי אנס אבל באנס אחר איצ' לחזור לראש. וכ' המ"א ויג' דבתפלה אס' ששה כדי לגמור

שאמר כל מה שלמעלה ממנו, ב"י רש"ב. כ' הרמב"ם ספ"א מק"ש כלול של דבר, כל המשנה משפט ששבעה חקמים בברכות ה"ו טועה וחזור ומברך בפסוק. וכ' הכ"מ ספ"א מברכות דוקא אם פתח בברכה במקום שלא תהנו לפתח או חתם במקום שאמר שלא לחתם, אבל אם שנה בנפח הברכה ולא אמר אותו ל' משל אלא שאמר נסח אחר בענין הברכה יצא ע"ש עין סי' נ"ט:

באר הגולה

"למען ירבו", דהא מסתמא הוא קרא גס"פ השניה כמותם, ורגלים לדבר איכא. ודיון אם שנה באיזה ברכה מכפי מה ששבעה לה חקמים, שכתב המגן אברהם בשם הרמב"ם, יבאר אם ירצה השם בסימן סח במשנה ברורה, עין שם:

א (א) בין בדבור. אפלו אם שח (ב) במזיד, אף דעשה אסור בזה, אף על פ"י אין צריך לחזור רק למקום שפסק, ואפלו כשפסק באמצע ברכה. והוא הדין כששח באמצע הלל ומגלה וברכת המזון או שאר ברכה ארבעה. ודוקא ששהיה אומן בעצמו, דאם שומע מאחר שמוציאו והוא שח בינתים, ממילא אינו שומע ואף יצא בזה. ויבאר א"ה להלן בכל אחר (ג) במקומו, עין שם. ועין בבאר הלכה שכתבנו דבקריאת שמע נכון שיחזור הפרשיות עוד הפעם כשפסק במזיד, כי יש אומרים דצריך לחזור לראש: (ב) ויש אומרים דאם נכו. טעמם, דבשלמא אם לא היה אנוס, שאם היה רוצה היה יכול לקרות, לא הוי השתיקה ואפלו הדבור הפסק, אבל באנוס חשיבא השתיקה הפסק בין שלא היה אז יכול לקרות. ועין במגן אברהם שפסיק, דדוקא אם האנס הוא מחמת שהיה אינו ראוי בגון שהצטרף לנכבדיו, או שהמקום אינו ראוי בגון שפסק שם צוה או מירגלים והצטרף לשהות עד שיוציאו, אבל אנס אחר, בגון מחמת לטטים וכתה גונא, הוי כמו ששחק ברוצן דלא חשיב הפסק לדעה זו. ודוקא בקריאת שמע ובכרכותיה וכתהי בסימן קד', עין שם במשנה ברורה סעיף קטן טז: (ג) כדי לגמור. הינו מראש ועד סוף (ג) אפלו עומד בסוף: (ד) חזור. כל זה לענין דיעבד,

* קראת סרוגין וכו'. דע דעת המחבר (דהוא דעת הר"ף והרמב"ם) דהוא הדין בתקיעות בסימן חקמם סעיף ב, ובברכת המזון בסימן קפג סעיף ו, וכן בהלל בסימן תכב סעיף ה, וכן בברכה בסימן תרץ סעיף ה, והוא הדין כל שאר ברכות, לכו מתפלה אם ששה באמצע כדי לגמור פלה אינו חזור לראש אפלו היה ההפסק מחמת אנס: ובתפלה אם ששה כדי לגמור את פלה, אפלו היה ההפסק מחמת אנס חזור לראש. ודעת הש"א אומרים, דהוא דעת התוספות והרא"ש, דאין לחלוק בין תפלה לשאר ענינים, אלא בכל דבר אם ששה מחמת אנס חזור לראש ולכו ברכת המזון ולא בא בדבריהם פירוש. והקצת הדור"משה בסימן תכב, דלכובר שהוא מדרבנן לכו מתפלה יש להקל ולפסק בהר"ף, שלא לחזור לראש אפלו בשהה מחמת אנס, אף הלובר וכו' וכו' והאל"ה רבה פליגי עליו שם, עין שם. ועין במגן אברהם בסימן תכב דמצריך לחזור ולקרות הלל בלי ברכה מחמת חששת הדור"משה, ואס"פ הוא הדין במגלה חזור לקרואה בלי ברכה. ובסרי"מגדים בסימן תרץ אות ו' מסתפק שם לענין הברכה, משמע דלא פשיטא לה למעשה כהפגן אברהם. ואס"פ לפי זה בכל דבר שהוא מלמא דרבנן, אי נוגע לחשש ברכה בשעלה יש לענין אם ששה בזה כדי לגמור פלה אפלו באנס גמור אם יחזור לראש. וכן יש לענין לענין ברכת קריאת שמע שלפניה או שלאחריה שהיא גס"פ מדרבנן. כיון שכתב חזירי יציאת מצרים פירשת יציאת. ואחר"כך מצאתי בגמ' אדם בכלל ה' שמתפסק לענין כל הברכות, ואס"פ לפי זה הוא הדין בברכת קריאת שמע. אך מדברי הדר"ה חיים במה שכתב לענין קריאת שמע, דין ח. משמע דבברכת קריאת שמע גס"פ הדין כמו בקריאת שמע, אף על פ"י דהוא בעצמו פסק בהלכות הלל כהפגן אברהם דחזור לקרואה בלי ברכה: ואולי סבירא לה דברכת קריאת שמע השוה רבנן לקריאת שמע. ועין במגן אברהם בסימן קפג אות יא שמתפסק לענין ברכת המזון, אם ששה כדי לגמור פלה מחמת אנס אם חזור לראש, מחמת הא דהקלו בו גס"פ לענין מה דמבאר בסימן קפה סעיף ה. אולם לפי דברי הדר"ה חיים הנ"ל, דאפלו בברכת קריאת שמע שהיא דרבנן, וגם בה דיעבד אם מצא צוה נכבד אינו צריך לחזור ולברך, כמבאר בסרי"אדם בכלל ג דין לג ע"ש.

על פ"י חזור לראש, אס"פ כל ששח בברכת המזון שהיא דאורזתא, וכן פסק בגמ' אדם פלה ה דין ג, דכשהאדם או המקום אינו ראוי יחזור לראש ע"ש. נהגיה: ובאמת דברי המגן אברהם אינם מובנים כלל, שהרי מה דנסתפקי התוספות והרא"ש לענין התפלה ומצא צוה נכבד הוא לא דוקא לענין ברכת המזון, דהוא הדין לכל הענינים לכו מקריאת שמע ותפלה, כמבאר בדברי הפוסקים, ואף על פ"י דדע שיטת התוספות והרא"ש לענין ששה כדי לגמור פלה, דאינם סבורים כהר"ף דין זה רק בתפלה לכו, אלא דהוא הדין הלל ומגלה ותקיעות, אם ששה כדי לגמור פלה מחמת אנס חזור, אס"פ ממילא הוא הדין בשאר ענינים. ואל יקשה לענין המעין, אף יציר אנס שהמקום אינו ראוי בכל דבר לכו מתפלה, לפי מה דמסתפק השלחן ערוך בשבן ויתיה צוה נכבד, וסברתם דלא אמרו זה רק לתפלה: אבל זה בורכא, דאם הפגנו לאחר שבדן מצא אחר"כך צוה נכבד במקום, על זה הם מסתפקים דאמרי לא נאמר זה הדין רק לענין תפלה דגזרו ואמרו ותפלתו תועבה, וכן משמע בלבוש ושא, אבל כלבי עצמא כל דבר קרישה אסור לומר במקום, ואינו נקי אפלו רק מסתפקים דאמרי לא נאמר זה הדין רק לענין תפלה דגזרו ואמרו ותפלתו תועבה, וכן משמע בלבוש ושא, אפלו בשהה בין ברכה לברכה. שכן באפן זה מירי המגן אברהם שם: ואף דלענין ברכת קריאת שמע מקלין בזה במשנה ברורה, שם שאני, דהברכות אין מעבדות זו את זו, מה שאין כן בברכת המזון כל השלשה ברכות הם חשוכות באמת, כמבאר בטור סימן קפח ובשלחן ערוך סוף סעיף ו, עין שם במגן אברהם. ונראה לי פשוט דהוא הדין בנשיאת כפים שיהי בו כל זה הדין דשהה כדי לגמור פלה, ואם היה השתיקה מחמת אנס חזור לראש הברכה הנכנס: ושעור דלגמור פלה הינו עצם הברכות השלשה מראש לסוף בלי אמירת הרבנו של"ע ויהי צדן שאומרים הקהל, ואפשר דבמקומות שמנגנין כהנים בעת האמירת הקהל, גם זה יש לחשב בתוך השעור, וצריך עיון: * בין בדבור. עין במשנה ברורה במה שכתבנו "אפלו שח במזיד", עין במגן אברהם בסימן קד סעיף קטן ו, דמתחלה מוסתפק מיהו לענין קריאת שמע או ברכותיה דאפשר דחזור לראש ואפלו לא ששה כדי לגמור פלה, אמנם במסקנתו מצדד על פ"י שח במזיד לא יחזור לראש, דדינא להו כשוגגין מכיון שבר העולם אין נזהרין, משמע דבמקומות שהר"ף העולם או אמר בעצמו ששח את הדין, דשוב הוי לה מזיד גמור, חזור לראש כמו בתפלה לדעתו, וכן פסק באמת בסימן קפג בסעיף קטן יא לענין ברכת המזון, עין שם. ומדברי הגר"א בשם הרשב"א בסימן קד הנ"ל בסעיף ה ובסעיף ו משמע דחזור למקום שפסק ואפלו כשפסק באמצע ברכה, וממילא הוא הדין לענין ברכת המזון, דאף שהוא דאורזתא מה מצינו מקריאת שמע? וכן באל"ה רבה בסימן קפג לענין ברכת המזון חכב, דדין זה דהמגן אברהם שהחמיר בשח במזיד לחזור לראש צריך עיון, על פ"י לענין דעת קשה מאד לעשות מעשה בזה בדברי המגן אברהם: ועוד, דבתפלה גופא יש הרבה דעות בין הראשונים והאחרונים לענין שח במזיד, ומן התורה יצא בזה בברכת המזון מקראת שמע כמבאר בפרי"מגדים. על פ"י סתמתי דדיעבד אין לו לחזר, ומכל מקום מהכחו מסתפק מכיון שבר העולם אין נזהרין, משמע עוד הפעם, אבל בברכת המזון וכל ששח בשאר ברכות לא יחזור דיעבד: * חזור לראש. עין במשנה ברורה סעיף קטן ו, וטעם כל הדברים, כי לכאורה יש להסתפק בשלשה פרטים: א. אם הדין דשהה לגמור פלה חזור לראש הוא דוקא כשהיה באמצע הפרשה או אפלו בין פרשה לפרשה: ב. אם הדין דשהה לגמור פלה הוא דוקא בקריאת שמע או אפלו אם ששה בברכת קריאת שמע: ג. הדין דחזור לראש, אם חזור גס"פ לברכות, או דלמא כיון דקריאת לן ברכות אין מעבדין לקריאת שמע ונס

שער היציין

(ב) עין בבאר הלכה: (ג) בסימן קפג ובסימן תרץ במשנה ברורה: (ג) אחרונים:

הלכות קריאת שמע סימן סה

ביאורים ומוספים

סימן סה

הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור קוראין קריאת שמע,
או שהפסיק בשעת הקריאה

[משנ"ב ס"ק א]

או שאר ברכה ארבעה⁽¹⁾ וכו', דאם שומע מאחר שמוציאו והוא שח
בינתיים, ממילא אינו שומע ואיך יצא בזה⁽²⁾.

1) ולהפסיק בברכה קצרה, כתב בביה"ל לקמן (סי' סו ס"ג ד"ה
לקדיש) שאסור אפילו לצורך עניית דברים שבקדושה, כיון שעל
ידי ההפסק לא יוכל סוף הברכה להתחבר לתחילת הברכה שכבר
התחיל לאומרה.

2) וכשלא שמע דברים שאינם מעיקר הברכה, כתב בביה"ל לעיל
(סי' נט ס"ד ד"ה עם השליח צבור) שיצא בדיעבד, כמו שכתב לקמן
(סי' קפג ס"ק כו) לענין ברכת המזון, אולם כשהפסיד מפתחת
הברכה או מסופה או מהחיבות שפירטו חכמים שמעכבות, כמו
ברית ותורה בברכת המזון, אינו יוצא ידי חובה.

[משנ"ב ס"ק ב]

האנס הוא מחמת שהאיש אינו נאוי כגון שהצריך לנקביו⁽³⁾ וכו', וקמו
שיחבאר לקמן בסימן קד⁽⁴⁾.

3) וחשוב זמן 'שהה כדי לגמור את כולה' בהוצרך לנקביו, כתב
בביה"ל לקמן (סי' קג ס"ב ד"ה ועין לעיל) שמצדדים רק את זמן
הליכתו לבית הכסא ושהייתו שם, אך לא את הזמן שהלך אחר כך
ליטול ידיו, שהרי אז כבר לא היה אנוס, כיון שיכול לקנח ידיו

בעפר ומיד לגמור את אמירת הקריאת שמע, ועל זה אי אפשר
לומר ששהייתו הוא הפסק מחמת אונס, ונשאר בצ"ע.

וכשנרדם מחמת עייפות, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' עט) שזה
כאונס מחמת גופו, שאם ישן זמן שהוא בכדי לגמור את כולה חוזר
לראש.

4) ואם המשיך להתפלל וגמור את תפילתו, כתב שם (ס"ק טו) שאם
היה האונס מחמת שהאדם לא היה ראוי להתפלל כגון שנצרך
לנקביו, יחזור לתחילת התפילה, אבל אם היה אונס של ליסטים
וכדומה, אינו חוזר להתפלל.

[ביה"ל ד"ה קראה סחגין]

דבכפרת המזון דמחמירין לחזור לראש הוא אפלו בשהה בין ברכה לברכה⁽⁵⁾.

5) אמנם, במשנ"ב לקמן (סי' קפג ס"ק כד) כתב שלמעשה אם שהה
בין ברכה לברכה, אין זה דין ברור שצריך לחזור, כיון שיש
ראשונים שחולקים וסוברים שאין שלש הברכות של ברכת המזון
חשובות כברכה אחת, ולכן אם שהה באמצע הברכה, יחזור רק
לראש אותה הברכה. ובביה"ל שם (סי' ד"ה אפילו) כתב, שאם
הפסיק באמצע הברכה, 'אפשר' שיחזור רק לראש הברכה, וסיים
בצ"ע.

ושיעור שהייה כדי לגמור את כולה בברכת המזון, כתב בשעה"צ
לקמן (שם ס"ק כד) שכולל רק את שלש הברכות הראשונות, אך
לא כולל את הברכה הרביעית כיון שהיא ברכה בפני עצמה
ונתקנה לאחר מכן בשביל הרוגי ביתר, ולכן עונים אמן אחרי
הברכה השלישית להראות שכאן נגמרו הברכות שחיובן מן
התורה, ונשאר בצ"ע בזה.

המשך במילואים עמוד 17

הלכות קריאת שמע סימן סה

ב הראשון שם בשם
פעל הלכות גוללות
ג תרומת הדשן סימן
ג ד ר' יוסף סימן שכ

(ה) לראש, (ו) והכי נהוג, ומשערין ענין הששה (ז) לפי הקורא ולא לפי רב בניאדם (רשב"א ס"פ היה קורא), וכן הוא לקמן סימן קד: **ב** (ח) בקרא קריאת שמע ונכנס לבית הכנסת ומצא צבור (ט) שקורין (ג) קריאת שמע, צריך לקרות עמהם (י) פסוק ראשון, שלא יראה כאלו אינו רוצה לקבל על מלכות שמים עם חבריו. והוא הדין אם הוא בבית הכנסת ואומר דבריהם תנונים או פסוקים במקום שרשאי לפסק, אבל אם הוא פסוק במקום שאינו רשאי לפסק, כגון מ' ברוך שאמר' ואילך, (ד) (יא) לא יפסיק, אלא יאמר התבות שהוא אומר בשעה שהצבור אומרים פסוק ראשון כגון הצבור, שיהיה נראה כאלו קורא עמהם: **ג** בקרא קריאת שמע ונכנס לבית הכנסת ומצא צבור שקורין קריאת שמע, טוב שיקרא עמהם כל קריאת שמע ויקבל שכן בקורא בתורה: הגה אבל אינו חייב רק בפסוק ראשון כמו שנתבאר (כ"י):

באר היטב

מלכות שמים עם הצבור. וט"ו פסק דבפסוקי דמורה יש להפסיק אבל בברכות שלפני ק"ש אין להפסיק כלל כשביל פסוק ראשון של ק"ש אלא אז יאמר אותן התבות כגון כמו שהצבור אומרים ק"ש ע"ש, וכ"כ הפר"ח וכתב דמאן דפסיק בברכות דק"ש לקרא פסוק ראשון מק"ש עם הצבור כסדרת הב"ח זאוי לגעור בו:

באר הגולה

מצוה בפני עצמן, וראה דמברכין אותן אף לאחר שעבר מן קריאת שמע, אמאי יחזור לברכות, והוא הדין שיהפסיק בברכת קריאת שמע כגון ב"אמת ויציב" צריך גס"פ לחזור לקריאת שמע ושאר ברכות, או דלמא ברכות עם הקריאת שמע שני ענינים הם, לזה כיון דבעלמא אין מעבדין, והוא הדין גס"פ אם שקה לגמור בלה ב"אחבה רבה" לא יצטרף לפי זה לחזור רק לתחלת הברכה זו ולא ל"יוצר אור", דכיון דקיימא לן דברכות אין מעבדות זו את זו, דקריאת ברכות דף יב ע"א, אמ"כ לא יחזור כל ברכה ענין בפני עצמה היא ולא דמיא לתפלה והלל ומגלה, אמאי יחזור ל"יוצר אור". והנה הדין הראשון מצאתי בענין השם ודבריו שם ב"אמת ויציב" ריש פרק ב דברכות והוא דבריו לקמן בסיוע קד בבאור ה"פ"א, דמובט שיהיה הוא אפילו בין פרשה לפרשה. ודין השני מצאתי בדרך החיים שכתב, דשך שקה אפילו בברכת קריאת שמע ונשם משמע מזה דאפילו לא שקה רק כדי לגמור אותה ברכה, מקרי שקה כדי לגמור בלה, ונדבר בזה לקמן. ולא נשאר לנו רק השאלה הג' הנ"ל. ונראה לי דתליא במאי דאיתא בירושלמי בפרק ב דברכות (והוא בחדושי ר"א ובשפיר אחרונים) וזה לשונו: (כ) כון בר תנא בעי: כגון קריאת שמע וברכותיה, או קריאת שמע ולא בברכותיה, או בברכותיה ולא היא; ופרש הפנימשה וזה לשונו: הא דאמרין אם הפסיק ושהה כדי לגמור את בלה לא יא: וצריך שיהא חוזר לראש, מאי בלה דקאמר, כגון קריאת שמע עם בברכותיה, או היא לא בברכותיה, או אפילו כדי לגמור בברכותיה ולא היא? עד כאן לשונו. והא בזה תליא, דאם נאמר דצריך לשהות עד כדי קריאת שמע וברכותיה דוקא, כי מישך שכי למדדי, הוא הדין כשחוזר לראש יחזור גס"פ עם בברכותיה; ואם נאמר דכדי לגמור בלה הנינו קריאת שמע עצמה, הוא הדין כשחוזר אין צריך לחזור רק הקריאת שמע. ונראה לי, דאף דמובט בירושלמי הנה דין שקה כדי לגמור בלה הוא רק מדרבנן, דאבדעי לה אי עם הברכות או לא, מכל מקום לענין קריאת שמע בעצמה נכון להחמיר כי היא מדאורייתא, ואין בה חשש ברכה לבטלה, מה שאין כן לענין הברכות. על"כ אם שקה אכל בברכות, שמע אפילו רק כדי לגמור הדין הברכות גס"פ אין ורק התקשרות שמע לבדה, אבל הברכות, אפילו אם שקה בקריאת שמע כדי לגמור הפרשיות וגם הברכות, אין צריך לחזור, כי יש לנו לילך לקלא ולומר דהברכות לא שך לקריאת שמע. ואם שקה בברכת קריאת שמע לא יצטרף לחזור לראש, אלא אם כן שקה כדי לגמור מתחלת "יוצר אור" עד "גאל ישראל", דהירושלמי הא בעי לה אם אמרין בברכותיה ולא היא או לא, ואם כן יש לנו לילך לקלא דלא אמרין בברכותיה ולא היא, אלא הברכות עם קריאת שמע הוא אחר לזה. וכן פתב הסי"א, ודלא בדרך הסי"א הנ"ל. וצ"ל בזה ברכה יחזור? הנה אם הפסיק ב"אחבה רבה" לא יצטרף לחזור ל"יוצר אור" בשום אופן, דלקלא קיימא לן דברכותיה ולא היא, וממילא לא הדין הברכות גס"פ אין להם התקשרות שמע לבדה, דקיימא לן בעלמא דאין מעבדות זו את זו, ולא יצטרף לחזור רק לתחלת הברכה זו גופא: רק אם פסק באמצע "אמת ויציב", נראה דחזור לקריאת שמע⁽¹⁴⁾ משמע הנ"ל, וממילא אם פסק בין ברכה לברכה, בכל גווי אין לו לחזור כלל משמע הנ"ל. כן נראה לעניות דעתי בענין השם ודבריו, ונע"ל זה פתבתי כל הדברים במשנה בירורה:

שער הציון

(ד) מגן אברהם: (ה) עין באור הלכה: (ו) דרכי משה וכו' ו"א: (ז) בסימן תכב באחרונים: (ח) תר"ץ באחרונים: (ט) אחרונים: (י) עין לעיל בסימן מו במשנה בירורה סעיף קטן כח ובסימן מו במשנה בירורה סעיף קטן יז: (יא) דבזה לא הוי רק בקורא בתורה ובדלקמה ואסור: (יב) אחרונים: (יג) מחצית השקל: (יד) אחרונים: (טו) וכן פתב בהנחות דרך הסיים: (טז) דרך הסיים: (יז) דרך הסיים:

בלה, אפילו באנס אחר חזור לראש, דהלאי שיתפלה אדם כל היום בלו, אבל בקריאת שמע לא יחזור אא"כ האיש או המקום אינו ראי ע"ש: (א) ק"ש. וה"ה שאר דבר שהצבור אומרים כגון תהלה לזרד קורא עמהם שכן דרך ארץ, תנא ושל: (ד) לא יפסיק. וב"ח פסק דמפסיק אפילו באמצע ברכות ק"ש לקבל על

משנה ברורה

אבל לכתחלה (ד) לא יפסיק לשהות כדי לגמור בלה אפילו שלא מחמת אנס⁽⁶⁾, ואפילו בשתיקה בעלמא, ואפילו בדבר שהוא מדרבנן, כגון ברכת קריאת שמע והלל ומגלה⁽⁷⁾ וכהאי גוונא; וכל"שפן דבתפלה יש לזהר מאד בזה, כי יש שמחמירין בתפלה אפילו דיעבד, ומשמע מדברי המגן אברהם, דלכתחלה נכון לזהר שלא ינגן השליט צבור הרבה בברכת קריאת שמע שיהיה בהפסק אחד כדי לגמור בלה, שאז יצטרכו הקהל להפסיק הרבה בשתיקה על דיו⁽⁸⁾ ונראה לי דכל"שפן דיש לזהר בברכת כהנים שהוא מדאורייתא, שלא יאריכו או הקהל באמירת המתנונים בעת הברכה כהנים, שעל ידי זה שותקין הכהנים זמן הרבה באמצע הברכה; ומחמת זה טוב לעשות כמו שראיתי כתוב בשם הגר"א [וכן משמע בסימן קכח סעיף מה בהג"ה] שיאמרו גם בפנים שלישית הרבנו של עולם ולא יהי רצון הארץ, כי בהרבה פעמים מצוי שאין הכהנים מנגיני⁽⁹⁾ כלל ורק עומדין וממתנין עד שישמיעו הקהל אמירתם, ועל ידי זה יש לפעמים זמן כדי לגמור בלה. ולענות קדיש או קדשה, מתר לשהות אפילו כדי לגמור את בלה. ומשמע בספר שלחן שלמה דדוקא אם הוא עומד בסוף ברכת "אמת ויציב" דהינו אצל "שירה חדשה"⁽¹⁰⁾, וכדלקמן בסוף סימן סו, אבל אם עדין לא הגיע ל"שירה חדשה", טוב יותר שישקה בסרוגין באמצע ברכה כמה פעמים פחות מכדי לגמור בלה: (ה) לראש. הנינו אם הפסיק (ה) בקריאת שמע, אפילו אם ההפסק היה רק כדי לגמור הקריאת שמע, חוזר לראש קריאת שמע. ובברכת קריאת שמע לא יחזור לראש הברכה שפסק בתוכה, אלא אם כן שקה כדי לגמור מתחלת ברכת "יוצר אור" עד "גאל ישראל"⁽¹¹⁾. ועין בבאור הלכה דבאורנו דאם הפסיק בברכת קריאת שמע בין ברכה לברכה, בכל גווי אין צריך לחזור ולברך בדיעבד, אבל בקריאת שמע אם הפסיק בין פרשה לפרשה מחמת אנס ושהה בה כדי לגמור כל הפרשיות, חוזר לראש: (ו) והכי נהוג. וכן פסקו האחרונים. והוא הדין (ו) בתפלה (ו) והלל⁽¹²⁾ (ס) ומגלה ובכפת כהנים, כמו שבאורנו בבאור הלכה, עין שם: (ז) לפי הקורא. (ט) בין להקל בין להחמיר⁽¹³⁾: **ב** (ח) בקרא קריאת שמע. וכל"שפן אם לא קרא עדין דצריך לקרא את הפסוק הראשון, אבל לא יכנס לצאת בזה המצות עשה דקריאת שמע⁽¹⁴⁾ כיון שאין לו תפילין בראשו⁽¹⁵⁾, וגם יהיה בלא ברכות, וכדלעיל בסוף סימן מו במשנה ברורה, עין שם. ונראה לי דאפילו אם הוא אפילו קדם ברכת התורה, (י) כיון שאינו אומר הפסוק לשם למוד, רק שפנה וזהר (יא) שלא יאמר יותר מפסוק ראשון: (ט) שקורין קריאת שמע. והוא הדין (יב) שאר דבר שהצבור אומרים, כגון "תהלה לזרד" או (יג) "עלינו"⁽¹⁷⁾, קורא עמהם⁽¹⁸⁾, שכן דרך ארץ⁽¹⁹⁾: (י) פסוק ראשון. וגם (יד) "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". ודעת הגר"א בבאורו שצריך לקרות עמהם כל קריאת שמע. אמנם (טו) בפסוקי דמורה נראה דאין להחמיר יותר מפסוק ראשון⁽²⁰⁾, דכלאו הכי דעת המחבר להחמיר בפסוקי דמורה ובדלקמה: (יא) לא יפסיק. והאחרונים כתבו (טו) דבברכת ברוך שאמר וישתבח ובפסוקי דמורה יש להפסיק⁽²¹⁾ כדי לקבל על מלכות שמים עם הצבור⁽²²⁾, אבל בברכות של קריאת שמע וכן (יז) בין הפרקים לא יפסיק כלל, אלא יאמר אותן התבות כגון כמו שהצבור אומרים קריאת שמע⁽²³⁾:

(ד) מגן אברהם: (ה) עין באור הלכה: (ו) דרכי משה וכו' ו"א: (ז) בסימן תכב באחרונים: (ח) תר"ץ באחרונים: (ט) אחרונים: (י) עין לעיל בסימן מו במשנה בירורה סעיף קטן כח ובסימן מו במשנה בירורה סעיף קטן יז: (יא) דבזה לא הוי רק בקורא בתורה ובדלקמה ואסור: (יב) אחרונים: (יג) מחצית השקל: (יד) אחרונים: (טו) וכן פתב בהנחות דרך הסיים: (טז) דרך הסיים: (יז) דרך הסיים: